

1475 Sayılı İş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun (*)

(Resmî Gazete ile yayımı : 30.7.1983 Sayı : 18120)

Kanun No.
2869

Kabul Tarihi :
29 . 7 . 1983

MADDE 1. — 1475 sayılı İş Kanununun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yazılı akit

Madde 9. — Belirli süresi bir yıl veya daha uzun süreli hizmet akitlerinin yazılı olarak yapılması zorunludur. Bu akitler damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaftır. Akit noterlikçe onanmış ise noter ücretleri bu hükmün dışında tutulur.

Yazılı akit yapılmayan durumlarda işveren, işçinin isteği üzerine, kendisine genel ve özel iş şartlarını gösteren ve imzasını taşıyan bir belge vermekle yükümlüdür.

Bu belgeler damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaftır.

MADDE 2. — 1475 sayılı İş Kanununun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Deneme süresi

Madde 12. — Sürekli hizmet akitlerinde deneme süresi en çok bir aydır.

Ancak bu süre toplu iş sözleşmeleriyle üç aya kadar uzatılabilir.

Bu süre içinde taraflar hizmet aktini bildirimssiz ve tazminatsız feshedebilirler. Ancak, işçinin çalıştığı günler için ücret ve diğer hakları saklıdır.

MADDE 3. — 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrası ile onbirinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kıdem tazminatı

Madde 14. — Bu Kanuna tabi işçilerin hizmet akitlerinin :

1. İşveren tarafından bu Kanunun 17 nci maddesinin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında,
2. İşçi tarafından bu Kanunun 16 nci maddesi uyarınca,
3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla,
4. Bağlı buldukları kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla;

Feshedilmesi veya kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile sona erdirmesi veya işçinin ölümü sebebiyle son bulması hallerinde işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet aktinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.

(11 inci fıkra)

13 üncü maddenin (c) bendinde sözü geçen tazminat ile bu maddede yer alan kıdem tazminatına esas olacak ücretin hesabında 26 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı ücrete ilaveten işçiye sağlanmış olan para ve para ile ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de gözönünde tutulur. Kıdem tazminatının zamanında ödenmemesi sebebiyle açılacak davanın sonunda hâkim gecikme süresi için, ödenmeyen süreye göre, mevduata uygulanan en yüksek faizin ödenmesine hükmeder. İşçinin mevzuattan doğan diğer hakları saklıdır.

MADDE 4. — 1475 sayılı İş Kanununun 25 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(*) Bu Kanunu sadece Millî Güvenlik Konseyi görüşmüştür.

Çalıştırma zorunluluğu

Madde 25. — A) İşverenler 50 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları işyerlerinde % 2 oranında sakat kimseyi meslek, beden ve ruhî durumlarına uygun bir işte çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı il hudutları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenlerin çalıştırmakla yükümlü olduğu sakat sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.

Çalıştırılacak sakat sayısının tespitinde daimî işçi sayısı esas alınır. % 2 nin hesaplanmasında yarıma kadar olan kesirler dikkate alınmaz. Yarım ve daha fazla olanlar tama iblâğ edilir.

İşyerinin işçisi iken sakatlanmış olanlara öncelik hakkı tanınır.

Bir işyerinden malulen ayrılmak zorunda kalıp da sonradan maluliyeti ortadan kalkan sakat işçiler eski işyerlerine alınmalarını istedikleri takdirde, işveren bunları boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe o andaki şartlarla başka isteklilere tercih ederek almak zorundadır.

İşveren çalıştırmak zorunda olduğu sakat kimseleri İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığı ile sağlar.

Çalıştırılacak sakatların nitelikleri, hangi işlerde çalıştırılabilecekleri, bunların işyerlerinde genel hükümler dışında bağlı olacakları özel ve ücret şartları ile İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından sakatların mesleğe yönlendirilmeleri, meslekî yönden işverenlerce nasıl işe alınacakları bir tüzükle düzenlenir.

B) İşverenler 50 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları işyerlerinde % 2 oranında eski hükümlüyü mesleklerine uygun bir işte çalıştırmakla yükümlüdürler.

Çalıştırılacak eski hükümlü sayısının tespitinde daimî işçi sayısı esas alınır. % 2 nin hesaplanmasında yarıma kadar olan kesirler dikkate alınmaz. Yarım ve daha fazla olanlar tama iblâğ edilir.

Eski hükümlü çalıştırılmasında kanunlardaki kamu güvenliği ile ilgili hizmetlere ilişkin özel hükümler saklıdır.

İşveren çalıştırmak zorunda olduğu eski hükümlüleri İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığı ile sağlar.

Çalıştırılacak eski hükümlülerin nitelikleri, hangi işlerde çalıştırılabilecekleri, bunların işyerlerinde genel hükümler dışında bağlı olacakları özel ve ücret şartları ile bunların işverenlerce işe alınma usul ve esasları bir tüzükle düzenlenir.

MADDE 5. — 1475 sayılı İş Kanununun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ücretin tanımı

Madde 26. — Genel anlamda ücret, bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve nakden ödenen meblağı kapsar.

İşçi ücreti Türk parası ile en geç ayda bir ödenir.

Hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleri ile ödeme süresi bir haftaya kadar indirilebilir.

Bir işyerinde aynı nitelikte işlerde ve eşit verimle çalışan kadın ve erkek işçilere sadece cinsiyet ayrılığı sebebiyle farklı ücret verilemez. Toplu iş sözleşmelerine ve hizmet akitlerine buna aykırı hüküm konulamaz.

Hizmet akitlerinin sona ermesinde, işçinin ücreti ile sözleşme ve kanundan doğan para ve parayla ölçülmesi mümkün menfaatlerin tam olarak ödenmesi zorunludur.

MADDE 6. — 1475 sayılı İş Kanununun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ücretin saklı kısmı

Madde 28. — İşçilerin aylık ücretlerinin dörtte birinden fazlası haczedilemez veya başkasına devir ve temlik olunamaz. Ancak işçinin bakmak zorunda olduğu aile üyeleri için hâkim tarafından takdir edilecek miktar bu paraya dahil değildir. Bu kayıtlamalar nafaka borcu alacaklılarının haklarını kaldırmaz.

MADDE 7. — 1475 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ücret hesap pusulası

Madde 30. — İşveren her ödemede işçiye ücret hesabını gösterir imzalı veya işyerinin özel işaretini taşıyan bir pusula vermek veya işçinin yanında bulunan deftere ücretle ilgili bu hesapları yine imzası veya özel işareti altında kaydetmek zorundadır.

Bu pusula veya defterde ödemenin günü ve ilişkin olduğu dönem ile fazla çalışma, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil ücretleri gibi asıl ücrete yapılan her çeşit eklemeler tutarının ve vergi, sigorta primi, avans mahsubu, nafaka ve icra gibi her çeşit kesintilerin ayrı ayrı gösterilmesi gerekir.

Bu işlemler damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaftır.

MADDE 8. — 1475 sayılı İş Kanununun 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Saat ücreti ile çalışan işçilerin tatil günü ücreti saat ücretinin 7,5 katıdır.

MADDE 9. — 1475 sayılı İş Kanununun 47 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yüzdelerin ödenmesi

Madde 47. — Otel, lokanta, eğlence yerleri ve benzeri yerlerle içki verilen ve hemen orada yenilip içilmesi için çeşitli yiyecek satan yerlerden «yüzde» usulünün uygulandığı müesseselerde işveren tarafından servis karşılığı veya başka isimlerle müşterilerin hesap pusulalarına «yüzde» eklenerek veya ayrı şekillerde alınan paralarla kendi isteği ile müşteri tarafından işverene bırakılan yahut da onun kontrolü altında bir araya toplanan paraları işveren işyerinde çalışan tüm işçilere eksiksiz olarak ödemek zorundadır.

İşveren veya işveren vekili, yukarıdaki fıkrada sözü edilen paraların kendisi tarafından alındığında eksiksiz olarak işçilere dağıtıldığını belgelemekle yükümlüdür.

Yüzdelerden toplanan paraların o işyerinde çalışan işçiler arasında yapılan işlerin niteliğine göre, hangi esaslar ve oranlar çerçevesinde dağıtılacağı Çalışma Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilir.

MADDE 10. — 1475 sayılı İş Kanununun 51 inci maddesinin (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Çalışılmış gibi sayılan haller

Madde 51. — f) 3153 sayılı Kanuna dayanılarak çıkarılan tüzüğe göre röntgen muayenehanelerinde çalışanlara pazardan başka verilmesi gereken yarım günlük izinler.

MADDE 11. — 1475 sayılı İş Kanununun 56 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Akdin feshinde izin ücreti

Madde 56. — İşçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin süresi için ücreti, hizmet akdinin işveren veya işçi tarafından feshedilmesi halinde akdin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine ödenir.

İşveren tarafından hizmet akdinin feshedilmesi halinde 13 üncü maddede belirtilen bildirim süresiyle, 19 uncu madde gereğince işçiye verilmesi mecburi yeni iş arama izinleri yıllık ücretli izin süreleri ile içiçe girmez.

MADDE 12. — 1475 sayılı İş Kanununun 61 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İş süresi

Madde 61. — a) Genel bakımdan iş süresi haftada en çok 45 saattir.

Bu süre, haftada 6 iş günü çalışılan işlerde günde 7,5 saati geçmemek üzere ve cumartesi günleri kısmen veya tamamen tatil eden işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır.

İş müddetlerinin yukarıdaki esaslar çerçevesinde uygulama şekilleri Çalışma Bakanlığınca çıkarılacak İş Süreleri Tüzüğünde belirtilir.

b) Sağlık kuralları bakımından günde ancak 7,5 saat veya daha az çalışması gereken işler, Çalışma Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının ortaklaşa hazırlayacakları bir tüzükte belirtilir.

MADDE 13. — 1475 sayılı İş Kanununun 64 üncü maddesinin 1 inci bendinin (b) ve (c) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 64. — I-b) 4 saatten fazla ve 7,5 saatten az süreli işlerde yarım saat,

c) 7,5 saat veya daha fazla süreli işlerde bir saat, dinlenme verilir.

MADDE 14. — 1475 sayılı İş Kanununun 65 inci maddesinin III üncü bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 65. — III. işçilerin gece çalışmaları 7,5 saati geçemez.

MADDE 15. — 1475 sayılı İş Kanununun 67 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Çalıştırma yaşı ve çocukları çalıştırma yasağı

Madde 67. — 15 yaşından aşağı çocukların çalıştırılmaları yasaktır.

Ancak, çocukların sağlık ve gelişmelerine, okul veya mesleki eğitim ve mesleğe yöneltme programlarına devamlarına yahut öğrenimden faydalanma kabiliyetlerine zarar vermeyecek nitelikteki hafif işlerde 13 yaşını doldurmuş çocukların çalıştırılmaları mümkündür.

Okula gidenlerin iş saatleri, okul saatlerine engel olmayacak şekilde düzenlenir ve ders saatleri 7,5 saatlik çalışma süresinin içinde sayılır.

MADDE 16. — 1475 sayılı İş Kanununun 70 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Analık halinde çalıştırma yasağı

Madde 70. — Kadın işçilerin doğumdan önce 6 ve doğumdan sonra 6 hafta olmak üzere 12 haftalık süre için çalıştırılmaları yasaktır.

Ancak, bu süreler işçinin sağlık durumuna ve işin özelliğine göre doğumdan önce ve sonra gerekirse artırılabilir.

Bu süreler hekim raporu ile belirtilir.

İsteği halinde kadın işçiye, doğumdan sonraki 6 haftadan sonra 6 aya kadar ücretsiz izin verilir. Bu süre, ücretli izin hakkının hesabında nazara alınmaz.

MADDE 17. — 1475 sayılı İş Kanununun 73 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Sağlık ve güvenlik şartları

Madde 73. — Her işveren, işyerinde işçilerin sağlığını ve işgüvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksansız bulundurmakla yükümlüdür.

İşçiler de, işçi sağlığı ve işgüvenliği hakkındaki usul ve şartlara uymakla yükümlüdürler.

İşverenler, makinelerin kullanılmasından doğacak tehlikelerden ve bu hususta önceden alınabilecek tedbirlerden işçileri münasip bir şekilde haberdar etmek zorundadırlar.

İşverenler, işyerlerinde meydana gelecek kazaları engeç, kazadan sonraki iki gün içinde yazı ile ilgili bölge çalışma müdürlüğüne bildirmek zorundadırlar.

MADDE 18. — 1475 sayılı İş Kanununun 75 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İşin durdurulması veya işyerinin kapatılması

Madde 75. — A) İlgili tüzükte belirtilen birinci derecedeki şartları yerine getirdikten sonra yetkili makamdan izin almak suretiyle kurulan ve işlemeye başlayan herhangi bir işyerinin tesis ve tertiplerinde, çalışma metot ve şekillerinde makine ve cihazlarında işçilerin hayatı için tehlikeli olan bir husus tespit edilirse bu tehlike giderilinceye kadar bölge çalışma müdürü başkanlığında, işyerlerini işçi sağlığı ve işgüvenliği bakımından

teftişe yetkili iki müfettiş, bir işçi ve bir işveren temsilcisinden oluşan beş kişilik bir komisyon kararıyla, tehlikenin niteliğine göre iş tamamen veya kısmen durdurulur.

Askerî işyerleri ile yurt emniyeti için gerekli maddeler imal olunan işyerlerindeki komisyonun yapısı, çalışma şekil ve esasları Millî Savunma Bakanlığı ile Çalışma Bakanlığınca birlikte hazırlanacak bir yönetmelikte belirtilir.

B) Kurma izni ve işletme belgesi alınmadan açılmış olan veya geçici işletme belgesi alındığı halde ikinci derecedeki şartları verilen süre içinde yerine getirmemiş bulunan işyerlerinde işçilerin hayatı için tehlikeli bir hususun tespit edilmesi halinde (A) bendinde belirtilen komisyon tarafından verilen karar üzerine o yerin en büyük mülki amirinin emri ile ve zabıta marifeti ile işyeri kapatılır. Kapatılan işyeri kurma izni ve işletme belgesi alınmadan tekrar açılmaz.

C) Bu maddeye göre verilecek durdurma veya kapatma kararına karşı işverenin mahalli iş mahkemesinde altı iş günü içinde itiraz etmek yetkisi vardır. Mahkeme itirazı altı iş günü içinde karara bağlar. Bu işler acele mevaddandır. Kararlar kesindir.

Ç) Bir işyerinde çalışan işçilerin yaş, cinsiyet ve sağlık durumları böyle bir işyerinde çalışmalarına engel teşkil ediyorsa, bunlar dahi çalışmaktan alınurlar.

D) Yukarıdaki bentler gereğince işyerlerinde işçiler için tehlikeli olan tesis ve tedbirlerin veya makine ve cihazların ne şekilde işletilmekten alınacağı ve bunların ne şekilde yeniden işletilmelerine izin verilebileceği, işverenin kapatılması ve açılması, işin durdurulmasına veya işverenin kapatılmasına karar verilmeye kadar acil hallerde alınacak tedbirlere ilişkin hususlar ile komisyonda görev yapacak işçi ve işveren temsilcilerinin nitelikleri, seçimi, komisyonun çalışma şekil ve esasları bir tüzükte gösterilir.

E) Bir işyerinin kurulmasına ve işletilmesine izin verilmiş olması 74 üncü maddede yazılı tüzük hükümlerinin uygulanmasına hiçbir zaman engel olamaz.

F) Bu maddenin (A) ve (B) bentleri gereğince makine, tesisat ve tertibat veya işin durdurulması veya işyerinin kapatılması sebebiyle işsiz kalan işçilere işveren, ücretlerini ödemeye veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermeye zorunludur.

MADDE 19. — 1475 sayılı İş Kanununun 77 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İçki veya uyuşturucu madde kullanma yasağı

Madde 77. — A) İşyerine sarhoş veya uyuşturucu madde almış olarak gelmek ve işyerinde alkollü içki veya uyuşturucu madde kullanmak yasaktır.

B) İşveren; işyeri eklentilerinden sayılan kısımlarda, ne gibi hallerde, hangi zamanda ve hangi şartlarla alkollü içki içilebileceğini tayin ve tespit edebilir.

C) (A) bendindeki işyerinde alkollü içki kullanma yasağı;

1. Alkollü içki yapılan işyerlerinde çalışan ve işin gereği olarak imalatı kontrolle görevlendirilen işçiler,
2. Kapalı kaplarda veya açık olarak alkollü içki satılan veya içilen işyerlerinde işin gereği alkollü içki içmek zorunda olan işçiler,

3. İşinin niteliği gereği müşterilerle birlikte alkollü içki içmek zorunda olan işçiler,

İçin uygulanmaz.

MADDE 20. — 1475 sayılı İş Kanununun 80 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Onsekiz yaşından küçük işçiler için rapor

Madde 80. — 13 den 18 yaşına kadar (18 dahil) çocukların herhangi bir işe alınmalarından önce; işyeri hekimi, işçi sağlığı dispanserleri; bunların bulunmadığı yerlerde sırası ile en yakın sosyal sigortalar kurumu, sağlık ocağı, hükümet veya belediye tabiplerine muayene ettirilerek işin niteliğine ve şartlarına göre vücut yapılarının dayanıklı olduğunun raporla belirtilmesi ve bunların 18 yaşını dolduruncaya kadar en az her altı ayda bir aynı şekilde doktor muayenesinden geçirilerek bu işte çalışmaya devamlarında bir sakınca olup olmadığının kontrol ettirilmesi ve bütün bu raporların işyerinde muhafaza ettirilerek yetkili memurların isteği üzerine kendilerine gösterilmesi zorunludur.

Birinci fıkrada yazılı tabipliklerce verilen rapora itiraz halinde, işçi en yakın sosyal sigortalar kurumu hastanesi sıhhi kurulunca muayeneye tabi tutulur. Verilen rapor kesindir.

Bu raporlar damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muafır.

MADDE 21. — 1475 sayılı İş Kanununun 85 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yasaklar

Madde 85. — İşçilere iş ve işlere işçi bulmak için, kazanç amacıyla olsun veya olmasın faaliyet gösterilmesi, çalışılması veya büro açılması yasaktır.

Ancak, tarım işlerinde ücretli iş ve işçi bulma aracılığına, İş ve İşçi Bulma Kurumu izin verebilir.

İş ve İşçi Bulma Kurumundan izin almak ve bu Kurumca her zaman denetlenmek kaydıyla bir işverenin yurt dışında kendi iş ve faaliyetlerinde çalıştıracağı işçileri temin etmesi mümkündür. Şu kadarki; bu işlere karşılık bu kimselerden hangi isim altında olursa olsun menfaat sağlanması yasaktır.

İş ve İşçi Bulma Kurumunun gereği halinde verilen izni geri alma yetkisi saklıdır.

MADDE 22. — 1475 sayılı İş Kanununun 91 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Muafiyet

Madde 91. — İşçi ve işverenlerle bunların meslek kuruluşları tarafından kendilerini ilgilendiren ve iş hayatına ilişkin işlerde Çalışma Bakanlığına yazı ile başvurma halinde bu dilekçeler ve bunlarla ilgili tutanak, evrak, defter ve işlemler damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muafır.

MADDE 23. — 1475 sayılı İş Kanununun 92 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Sair merciler tarafından yapılan teftişler

Madde 92. — İşyerinin kurulup açılmasına izin vermeye yetkili belediyelerle diğer ilgili makamlar işyerinin kurulmasına ve işletilmesine izin vermeden önce, Çalışma Bakanlığınca iş mevzuatına göre verilmesi gerekli kurma izni ve işletme belgesinin mevcudiyetini kontrol ederler. Çalışma Bakanlığınca kurma izni ve işletme belgesi verilmemiş işyerlerine belediyeler veya diğer ilgili makamlarca da kurma veya açılma izni verilemez.

Kamu kurum ve kuruluşlarının işyerlerinde yapacakları işçi sağlığı ve işgüvenliği ile ilgili teftiş ve denetlemelerin sonuçlarını ve bu yolda yapacakları işlemleri o yer için yetkili bölge çalışma müdürlüğüne bildirirler.

İşyerinin kurulup açılmasına izin vermeye yetkili belediyelerle diğer ilgili makamlar her ay bu hususta izin verdikleri, işveren ve işyerinin isim ve adresini ve yapılan işin çeşidini gösterir listeleri bir sonraki ayın 15'ine kadar o yerin bağlı bulunduğu bölge çalışma müdürlüğüne bildirirler.

MADDE 24. — 1475 sayılı İş Kanununun 97 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Genel hükümlere ilişkin cezalar

Madde 97. — Bu Kanunun 3 üncü maddesine aykırı hareket edenlere; beş işçiye kadar (beş işçi dahil) işçi çalıştıranlar hakkında yedibinbeşyüz liradan otuzyedibinbeşyüz liraya kadar, daha fazla işçi çalıştıranlar hakkında onbeşbin liradan yetmişbeşbin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Bu maddede yazılı fiillerin tekerrürü halinde yukarıda yazılı para cezalarının iki katı hükmolunur.

MADDE 25. — 1475 sayılı İş Kanununun 98 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Hizmet akdine ilişkin cezalar

Madde 98. — Bu Kanunun;

A) (1) 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hizmet akdini yazılı olarak yapmayan ve ikinci fıkrada sözü edilen belgeyi vermeyen,

(2) 10 uncu maddede anılan takım sözleşmesini yazılı yapmayan,

(3) 13 üncü maddenin (A) bendinde belirtilen ihbar süresine ilişkin ücreti, 14 üncü maddede yazılı hallerde kıdem tazminatını ödemeyen,

(4) 19 uncu maddeye aykırı olarak ihbar süresi içinde işçiye yeni iş arama izni vermeyen,

(5) 20 nci maddede yazılı belgeyi işçiye vermeyen veya bu belgede gerçeğe aykırı bilgi veren veya 21 inci maddede yazılı işçi çalışma ve kimlik karnesini vermeyen,

(6) 22 nci maddeye aykırı hareket eden,

Beş işçiye kadar (beş işçi dahil) işçi çalıştıran işveren veya vekili hakkında üçbin liradan onbeşbin liraya kadar, daha fazla işçi çalıştıranlar hakkında onbeşbin liradan yetmişbin liraya kadar ağır para cezası, tekrerrü halinde belirtilen cezaların iki katı hükmolunur.

B) 24 üncü madde hükümlerine aykırı olarak işçi çıkaran veya işyerine yeni işçi alan işveren veya vekili hakkında işten çıkardığı veya işe aldığı her işçi için otuzbin lira ağır para cezası hükmolunur.

C) 25 inci maddeye aykırı hareketle sakat veya eski hükümlü çalıştırmayan işveren veya vekili hakkında çalıştırmadığı her sakat ve eski hükümlü ve çalıştırmadığı her ay için onbeşbin lira ağır para cezası hükmolunur.

D) 14 üncü madde hükümlerine aykırı harekette bulunarak kıdem tazminatının öngörülen esaslar dışında veya saptanan miktar veya tavan aşarak ödenmesi için emir veya talimat veren veya bu yolda hareket eden özel veya kamu kurumu veya kuruluşların yönetim kurulu üyeleri, genel müdür, müessese müdürü, muhasebe müdürü gibi yetkili sorumluları hakkında, fiil daha ağır cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde altı aydan iki seneye kadar hapis ve yirmibin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Kanuna aykırı olarak fazla ödenen miktarın da ayrıca Hazine lehine resen tahsiline karar verilir.

MADDE 26. — 1475 sayılı İş Kanununun 99 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ücrete ilişkin cezalar

Madde 99. — A) İşçinin bu Kanundan veya toplu iş sözleşmesinden yahut hizmet akdinden doğan ve 26 nci maddede belirtilen ücretini süresi içinde kasten ödemeyen veya noksan ödeyen işveren veya işveren vekili bu durumda olan her işçi için binbeşyüz lira ağır para cezası ile cezalandırılır. Hükmedilecek ceza üçbin liradan az olamaz.

B) (1) 30 uncu maddede yazılı ücrete ilişkin hesap pusulalarını işçiye vermeyen, 31 inci maddede gösterilen tutardan fazla olarak işçi ücretlerinden zarar karşılığı kesinti yapan veya zarar yapmaksızın işten çıkan işçiye tazminatını iade etmeyen veya mahsup yaptığı halde istek üzerine hesap ve belgeleri göstermeyen, 32 nci maddede belirtilen sebepler dışında işçiye ücret kesintisi cezası kesen yahut bu paraları aynı bentte gösterilen sürede bu hesaba yatırmayan işveren veya işveren vekili hakkında yedibin beşyüz liradan otuzyedibin beşyüz liraya kadar ağır para cezası,

(2) 33 üncü maddede belirtilen komisyonun tespit ettiği asgari ücretleri işçiye ödemeyen veya noksan ödeyen, 34 üncü maddede sözü edilen sebepler dolayısıyla çalışmayan işçiye yarım ücret ödemeyen, 35 inci maddede yazılı şartlar dışında fazla çalışma yaptıran veya aynı maddede gösterilen fazla çalışma ücretini ödemeyen veya noksan ödeyen, 36 ve 37 nci maddelerdeki hükümlere aykırı olarak çalışma yaptıran veya fazla çalışmaya ait ücretleri ödemeyen veya noksan ödeyen, 38, 41, 42, 43, 47 ve 54 üncü maddelerdeki şartlar ve usullere uymayarak bu maddelerde gösterilen ücretleri ödemeyen veya noksan ödeyen işveren veya vekili hakkında yedibin beşyüz liradan otuzyedibin beşyüz liraya kadar ağır para cezası,

(3) 48 inci maddede gösterilen yüzdelerin hesabına ait usullere uymayan, 52 nci maddenin son fıkrasında belirtilen ücretsiz ilave izni vermeyen ve ücretli izin kullanan işçiye peşin olarak bu izne ait ücretini ödemeyen veya 56 nci maddedeki hakedilmiş izni kullanmadan hizmet akdinin feshi halinde bu izne zif ücreti ödemeyen, 57 nci maddede belirtilen yönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden veya 60 nci maddede sözü edilen sebepler dolayısıyla işçi ücretinden indirme yapan işveren veya işveren vekili hakkında otuzbin liradan yüzelli bin liraya kadar ağır para cezası,

Hükmolunur.

MADDE 27. — 1475 sayılı İş Kanununun 100 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İşin düzenlenmesine ilişkin cezalar

Madde 100. — Bu Kanunun 61 inci maddesinde ve bu maddede belirtilen tüzükte tespit olunan iş müd-
detlerine aykırı olarak işçilerini çalıştıran veya 64 üncü maddedeki ara dinlenmelerini bu maddeye göre uy-
gulamayan veya işçileri 65 inci maddeye aykırı olarak geceleri 7,5 saatten fazla çalıştıran, gece ve gündüz
postalarını değiştirmeyen, 67 nci madde hükmüne aykırı hareket eden, 68 inci madde hükmüne aykırı olarak
bu maddede zikredilen yerlerde onsekiz yaşını doldurmamış erkek çocukları ve her yaştaki kadınları çalış-
tıran, 69 uncu maddede anılan tüzük hükümlerine aykırı olarak hareket eden ve aynı maddenin birinci fı-
krasındaki yazılı yasağa uymayan, 70 inci maddedeki hükme aykırı olarak doğumdan evvel ve sonraki müd-
detlerinde gebe veya doğum yapmış kadınları çalıştıran veya ücretsiz izin vermeyen, 72 nci maddede be-
lirtilen tüzük hükümlerine uymayan, işveren veya işveren vekili hakkında kırkbeşbin liradan ikiyüzyir-
mibeşbin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

MADDE 28. — 1475 sayılı İş Kanununun 101 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İşçi sağlığı ve güvenliğine ilişkin cezalar.

Madde 101. — Bu Kanunun 73 üncü maddesi hükmüne aykırı hareket eden, 74 üncü maddenin ikinci
fıkrasında belirtilen kurma veya işletme belgesi almadan bir işyerini açan, 74 üncü maddenin birinci fıkrası-
nda belirtilen tüzüklerdeki hükümlere uymayan işveren veya işveren vekili hakkında alınmayan her işçi
sağlığı veya işgüvenliği tedbiri için otuzbin liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur. Alın-
mayan tedbirler oranında müteakip her ay için ayrıca aynı miktar ceza uygulanır.

MADDE 29. — 1475 sayılı İş Kanununun 102 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 102. — Bu Kanunun 75 inci maddesine göre durdurulan işi izin almadan devam ettiren veya
kapatılan işyerini izinsiz açan işveren veya vekili otuzbin liradan yüzellibin liraya kadar ağır para cezası ile
cezalandırılır.

MADDE 30. — 1475 sayılı İş Kanununun 103 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 103. — 76 nci maddede öngörülen tüzükteki «İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulu»nu işyerinde
kurmaktan kaçınan veya kurup da çalışmasına engel olan işveren veya işveren vekili hakkında otuzbin li-
radan yüzellibin liraya kadar ağır para cezası, fiilin tekrerrüü halinde belirtilen cezanın iki katı hükmo-
lunur.

MADDE 31. — 1475 sayılı İş Kanununun 104 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 104. — Bu Kanunun 77 nci maddesi hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında yedibinbeşyüz
liradan otuzyedibinbeşyüz liraya kadar ağır para cezası, ağır ve tehlikeli işlerde onaltı yaşından küçükleri çalış-
tıran veya 78 inci maddede belirtilen tüzükte gösterilen yaş kayıtlarına aykırı işçi çalıştıran işveren veya iş-
veren vekili hakkında kırkbeşbin liradan ikiyüzyirmibeşbin liraya kadar ağır para cezası, 79 uncu madde
hükmü gereğince işçilere doktor raporu almayan veya istek halinde ilgili memura göstermeyen, 80 inci mad-
de gereğince alınması gereken raporu almayan veya bu raporları istek halinde yetkili memurlara göstermeyen
işveren veya işveren vekili hakkında onbeşbin liradan yetmişbeşbin liraya kadar ağır para cezası, 81 inci
maddede öngörülen tüzükte gösterilen şartlara ve usullere uymayan, 82 nci maddede anılan tüzük hükümleri-
ni yerine getirmeyen işveren veya işveren vekili hakkında kırkbeşbin liradan ikiyüzyirmibeşbin liraya ka-
dar ağır para cezası hükmolunur. Yukarıda sayılan fiillerin tekrerrüü halinde belirtilen cezaların iki katı hük-
molunur.

MADDE 32. — 1475 sayılı İş Kanununun 105 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

İş ve işçi bulmaya ilişkin cezalar

Madde 105. — Bu Kanunun 85 inci maddesine aykırı hareket eden gerçek ve tüzelkişilerin bu işle ilgili
büroları kapatılır ve bu fiilleri yapanlar hakkında eylem başka bir suç oluşturursa dahi ayrıca bir yıldan az ol-
mamak üzere hapis ve altmışbeşbin liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Yukarıdaki fıkradaki eylemler dış ülkelere işçi göndermek amacıyla yapıldığı takdirde üç yıldan az olmak üzere hapis ve üçyüzbin lira ağır para cezası hükmolunur.

Tekerrür halinde belirtilen cezalar iki katna kadar artırılır.

MADDE 33. — 1475 sayılı İş Kanununun 106 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İş hayatının denetim ve teftişine ilişkin cezalar

Madde 106. — Bu Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrasında sayılan yükümlülükleri yerine getirmeyen ve aynı maddenin birinci fıkrasındaki yetkili makam ve iş müfettişlerine karşı gereken kolaylığı göstermeyen işveren veya işveren vekilleri, 93 üncü maddede öngörülen tüzük hükümlerine ve aynı maddenin ikinci fıkrasındaki bildiri şartına uymayan işveren ve işveren vekilleri, 94 üncü maddenin birinci fıkrasındaki yasaklara riayet etmeyen işveren veya işveren vekilleri hakkında yetmişbeşbin liradan az olamamak üzere ağır para cezası, 94 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki yasaklara riayet etmeyen işçiler hakkında onbeşbin liradan yetmişbeşbin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Yukarıda sözü geçen yetkili makam ve iş müfettişinin bu Kanundan veya diğer kanunlardan doğan her çeşit teftiş ve denetleme yetki ve görevleri gereğince, görevlerinin yerine getirilmesi sırasında istedikleri bilgileri vermeyen veya görevlerini yapma veya sonuçlandırmaya engel olan kişiler hakkında eylem başka bir suç oluşturursa dahi ayrıca yetmişbeşbin liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı fiillerin tekerrürü halinde belirtilen cezaların iki katı hükmolunur.

MADDE 34. — 1475 sayılı İş Kanununun 107 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 107. — Bu bölümde cezası özel olarak gösterilmemiş olan yasaklara aykırı hareket eden veya zorunluluklara uymayan işveren veya işveren vekilleri hakkında üçbin liradan onbeşbin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

MADDE 35. — 1475 sayılı İş Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

Kurma izni ve işletme belgesi verilmesi

GEÇİCİ MADDE 1. — 1 Ağustos 1983 tarihinden önce kurma izni ve işletme belgesi alınmadan açılmış bulunan işyerlerinde birinci ve ikinci derecede noksanların bulunmadığının Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde resen veya işverenin başvurusu üzerine yapılan teftişte tespit edilmesi halinde o işyerine işletme belgesi verilir.

Sadece ikinci derecede noksanların bulunduğu işyerlerine ise geçici işletme belgesi verilir. Yetkili makamlarca belirtilen süre içerisinde bu noksanların tamamlanması halinde geçici işletme belgesi yerine işletme belgesi verilir.

GEÇİCİ MADDE 2. — 61 inci maddede indirilen çalışma süreleri nedeniyle, toplu iş sözleşmeleri veya hizmet akitlerinin yürürlük süresince, işçilerin ücret ve paraya ilişkin diğer haklarında herhangi bir indirim yapılamaz.

Yürürlük

MADDE 36. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 37. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurul yürütür.

I - Gerekçeli 622 S. Sayılı basmayız Millî Güvenlik Konseyinin 156 ncı Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Millî Güvenlik Konseyi, Sosyal Güvenlik, İş ve İşçi İlişkileri Komisyonu görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/269, 106; 2/28)